

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

ННІ Менеджменту, харчових технологій та торгівлі Кафедра публічного управління та менеджменту організацій

Назва курсу	<i>Глобальні інтеграційні процеси (ВК1.3)</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Курс та семестр вивчення	для здобувачів третього рівня вищої освіти (доктор філософії) галузі знань 28 – Публічне управління та адміністрування, спеціальність: 281 – Публічне управління та адміністрування 2 курс, третій семестр
Викладач	Косач Ірина Анатоліївна, д.е.н., проф.
Профайл викладача	https://scholar.google.com.ua/citations?user=8YL9ZRcAAAAJ&hl=uk
Контакти викладача	Чернігів, вул. Шевченка, 95, корп.1, каб. 402. Телефон: (046) 665-261; Irish_kos@ukr.net

1. Анотація

Навчальна дисципліна «Глобальні інтеграційні процеси» спрямована на формування світогляду щодо розуміння формування інтеграційних процесів на глобальному рівні. Враховуючи глобалізаційні процеси, які характерні для сучасного етапу розвитку світового господарства, всеохоплюючий їх характер і вплив на світову економічну систему, то слід зосередити увагу на глибинні перетворення в країнах. Важливість аналізу цих процесів та перетворень формують розуміння необхідності змін економічних та політичних взаємовідносин між країнами. Створюється новий тип відносин між країнами, що передбачає їх поступове залучення у світовий економічний простір, а також трансформацію глобальної системи економічного регулювання.

Змістовий модуль 1. Теорія глобальної інтеграції

Тема 1. Еволюція світового господарства – рушійна сила формування глобального економічного простору

Світове господарство. Етапи розвитку світового господарства. Спеціалізація. Міжнародний поділ праці. Міжнародний поділ факторів виробництва. Інтернаціоналізація. Міжнародна торгівля. Інтернаціоналізація торгівлі. Експорт капіталу. Монополії. Інтернаціоналізація капіталу. Транснаціоналізація. Глобальний економічний простір.

Тема 2. Інтеграційні механізми залучення країн у глобальний економічний простір: теоретичний вимір

Інтернаціоналізація господарського життя. Класифікація концепцій розвитку інтеграційних процесів. Неолібералізм. Корпораціоналізм. Структуралізм. Неокейнсіанці. Теоретики дирижизму. Федералістський та функціоналістський підходи. Схема етапів інтеграції Б.Баласса. Динамічна модель інтеграції А.Маршала та Ж.-Ф.Денію. Теорії митного союзу Вайнера. Теорія «другого кращого» Дж. Міда. «Гнучка» інтеграційна система. «Тверде ядро». Концепція «континентальної інтеграції» А. Маршала.

Змістовий модуль 2. Інституціональний та політичний устрій ЄС

Тема 3. Європейська інтеграція як основа демократії та управління в ЄС. Теорії європейської інтеграції. Мотиви євроінтеграції та цілі ЄС. Основні періоди становлення і розвитку ЄС. План Шумана. Роль Жана Моне у формуванні ЄС. Договірно-правова основа Європейського Союзу.

Тема 4. Структура управління в ЄС та основні європейські інституції. Інституційна та політична система ЄС. Європейські інститути: Рада Європи. Європейський парламент. Рада Європейського Союзу. Європейська комісія. Європейський суд з прав людини. Рахункова палата. Європейський економічний і соціальний комітет. Регіональний комітет. Європейський інвестиційний банк. Європейський центральний банк. Європейські агентства, їх функції в управлінні ЄС. Структурні фонди ЄС.

Змістовий модуль 3. Методологічні засади процесів публічного управління в ЄС

Тема 5. Інструменти і принципи публічного управління в ЄС. Копенгагенські критерії як основа членства в ЄС. Правова система публічного управління ЄС, спільні правові документи: директиви, акти, постанови, рекомендації, думки. Європейська політика безпеки і оборони. Діяльність ОБСЄ. Європейська політика сусідства. Програма «Східне партнерство».

Тема 6. Стратегічна економічна інтеграція та фінансове регулювання в ЄС. Основні аспекти економічної інтеграції в ЄС: європейська економічна зона, економічний і валютний союз, митний союз, бюджет ЄС. Спільні економічні політики ЄС: Європейський фонд стабілізації, Енергетична Хартія, діяльність Європейського банку реконструкції та розвитку. Свобода підприємницької діяльності і підтримка бізнесу в ЄС.

Змістовий модуль 4. Система демократії та належного врядування в ЄС

Тема 7. Захист прав людини як основи політичного управління в ЄС. Європейські інструменти сприяння демократії та правам людини. Моделі державного управління та місцевого самоврядування в країнах ЄС. Європейська публічна політика в сфері протидії дискримінації. Перешкоди на шляху до електронного уряду (проблеми цифрової нерівності). Проекти електронного уряду.

Тема 8. Основні напрями європейської соціальної політики та соціального прогресу. Особливості європейської соціальної інтеграції. Соціальне партнерство і діалог в ЄС. Спільна європейська соціальна політика і стратегія зайнятості в ЄС. Європейська політика публічного управління в сфері протидії соціальній ізоляції громадян та бідності.

Змістовий модуль 5. Глобальні форми і рівні інтеграційних процесів

Тема 9. Кількісні параметри інтеграційних процесів. Рух прямих іноземних інвестицій. Відтік та притік прямих іноземних інвестицій. Обсяги торгівлі. Внутрішньо-регіональні капіталовкладення. Показники руху потоків ПІІ між країнами тріади.

Тема 10. Макрорівень та регіональний вимір глобальної інтеграції та їх суперечності. “Центри економічної сили”. Світова тріада. Високо-інтегрованих ринків товарів, капіталів, робочої сили. “Полісистемна” стадія розвитку світового господарства. Моделі інтеграції. Західноєвропейська модель інтеграційного розвитку. Північноамериканська та Азіатсько-тихоокеанська моделі інтеграційного розвитку. Особливості їх формування.

2. Мета та цілі курсу. Мета дисципліни - введення у коло питань, які стосуються системи знань про європейську інтеграцію, демократію та управління в ЄС, його структуру, демократичні принципи економічної, політичної та соціальної регуляції на наднаціональному та національному рівнях.

Під час вивчення дисципліни здобувач вищої освіти (ЗВО) має набути або розширити наступні загальні (ЗК) та фахові (ФК) компетентності, передбачені освітньою програмою:

ЗК 2. Здатність до критичного переосмислення наявного та створення нового цілісного знання та/або професійної практики у сфері публічного управління та адміністрування.

ЗК 5. Здатність презентувати результати досліджень на всіх рівнях українською та іноземною мовою, спілкуватися в іншомовному науковому і професійному середовищі, працювати у міжнародному контексті.

ФК 2. Здатність визначати, науково обґрунтовувати, критично оцінювати проблемні завдання та стратегічні напрями розвитку системи публічного управління на наддержавному, національному, регіональному, місцевому рівнях і на межі предметних галузей.

3. Результати навчання

Під час вивчення дисципліни здобувач має досягти або вдосконалити наступні програмні результати навчання (ПРН), передбачені освітньою програмою:

ПРН 1. Знати наукові концепції (теорії), термінологію, історію розвитку та сучасний стан наукових знань, ідентифікувати теоретичні й практичні проблеми з публічного управління та адміністрування і на межі предметних галузей, мати дослідницькі навички, достатні для проведення фундаментальних і прикладних досліджень.

ПРН 6. Уміти оцінювати й обґрунтовувати пріоритетні напрями розвитку соціально-економічних систем держави, регіональної соціально-економічної системи.

ПРН 7. Уміти розробляти нові підходи та адаптувати кращі практики електронної демократії для вирішення сучасних питань публічної комунікації на наддержавному, національному, регіональному та місцевому рівнях.

ПРН 10. Уміти отримувати науково-прикладні результати, які сприяють розв'язанню важливої теоретичної та/або прикладної проблеми в галузі публічного управління та адміністрування, що мають загальнонаціональне або світове значення.

4. Обсяг курсу. Загальна кількість кредитів – 5 (загальна кількість годин - 150); кількість годин самостійної роботи – 100.

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	26
Практичні заняття	24
Самостійна робота	100

Форма проведення занять – лекційні, практичні, самостійна робота – з використанням системи дистанційного навчання Moodle, літератури, відеоматеріалів.

5. Перереквізити. Передумовою вивчення дисципліни є базові знання з дисциплін «Методологія, організація і технологія наукових досліджень», «Сучасні проблеми розвитку економіки України», «Управління проєктами в публічному адмініструванні».

6. Система оцінювання та вимоги. Поточний контроль – до 60 балів, в тому числі: практичні заняття – до 50 балів, підсумковий модульний контроль – до 10 балів.

Семестровий контроль у вигляді заліку проводиться під час сесії у вигляді усних відповідей на запитання (максимум 40 балів). Оцінка за результатами вивчення дисципліни формується шляхом додавання підсумкових результатів поточного контролю до оцінки за залік.

Загальна система оцінювання курсу	<i>Активна участь в роботі впродовж семестру (виконання тематичних завдань, виконання індивідуальних практичних завдань) /залік - 60/40</i>
Семінарські заняття	<i>Підготовка усних відповідей з лекційного матеріалу, відповідь на питання самостійного опрацювання, виконання практичних завдань</i>
Умови допуску до підсумкового контролю	<i>Наявність конспекту лекцій, активність протягом навчального семестру, мінімальна кількість балів 21.</i>

Поточний контроль

Модуль за тематичним планом дисципліни та форма контролю	Кількість балів за видами робіт	
	Усні відповіді, підготовленість до практичних занять	Повнота та своєчасність виконання завдань
Змістовий модуль 1. Теорія глобальної інтеграції	0...3	0...10
Змістовий модуль 2. Інституціональний та політичний устрій ЄС	0...3	0...5
Змістовий модуль 3. Методологічні засади процесів управління в ЄС	0...3	0...10
Змістовний модуль 4. Система демократії та належного врядування в ЄС	0...3	0...5
Змістовний модуль 5. Глобальні форми і рівні інтеграційних процесів	0...3	0...5
Підсумкова поточна оцінка за семестр	15	35

Підсумковий модульний контроль

Модуль за тематичним планом дисципліни та форма контролю	Кількість балів
Змістовий модуль 1. Теорія глобальної інтеграції (Тестові завдання)	0...2
Змістовий модуль 2. Інституціональний та політичний устрій ЄС (Тестові завдання)	0...2
Змістовий модуль 3. Методологічні засади процесів управління в ЄС (Тестові завдання)	0...2
Змістовий модуль 4. Система демократії та належного врядування ЄС (Тестові завдання)	0...2

Змістовий модуль 5. Глобальні форми і рівні інтеграційних процесів (Тестові завдання)	0...2
--	-------

Підсумкова семестрова оцінка

Види робіт	Кількість балів
Поточний контроль	0...50
Підсумковий модульний контроль	0...10
Залік	0...40
Разом	0...100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		екзамен/диференційований залік	залік
90 – 100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	Добре	
75-81	C		
66-74	D	задовільно	
60-65	E		
0-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання

7. Політики курсу.

Обов'язкова активна участь в обговоренні проблемних питань, участь у всіх видах контролю.

У випадку, якщо здобувач протягом семестру не виконав у повному обсязі передбачених робочою програмою всіх видів навчальної роботи, має невідпрацьовані практичні роботи або не набрав мінімально необхідну кількість балів, він не допускається до складання заліку під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість у порядку, передбаченому «Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів НУ «Чернігівська політехніка»». Повторне складання заліку з метою підвищення позитивної оцінки не дозволяється. У випадку повторного складання заліку всі набрані протягом семестру бали анулюються, а повторний залік складається з двома теоретичними та одним практичним питаннями.

До загальної політики курсу відноситься дотримання принципів відвідування занять очно у відповідності до затвердженого розкладу, крім випадків карантину (коли заняття проводяться дистанційно через Інтернет), а також вільного відвідування лекційних занять для осіб, які отримали на це дозвіл. Запорукою успішного вивчення дисципліни є активність та залучення під час проведення практичних та лекційних занять – відповіді на запитання викладача (як один з елементів поточного контролю), задавання питань для уточнення незрозумілих моментів, вирішення практичних завдань. Консультації відбуваються в аудиторіях університету у відповідності до затвердженого розкладу або ж особистих чи групових консультацій (через вбудований форум) на сторінці курсу в системі дистанційного навчання НУ «Чернігівська політехніка».

Політика академічної доброчесності

Академічна доброчесність повинна бути забезпечена під час проходження даного курсу (принципи описані у Кодексі академічної доброчесності Національного університету «Чернігівська політехніка» за посиланням: <https://www.stu.cn.ua/staticpages/akadem-dobrochesnist/>). Списування під час проміжного та підсумкового контролів, виконання практичних завдань на замовлення, підказки вважаються проявами академічної недоброчесності. Від усіх слухачів курсу очікується дотримання академічної доброчесності у зазначених вище моментах. До здобувачів вищої освіти, у яких було виявлено порушення академічної доброчесності, застосовуються різноманітні дисциплінарні заходи (включаючи повторне проходження певних етапів).

Політика дедлайнів

Своєчасність здачі завдань оцінюється в 1 бал. Відповідно, максимальна оцінка за невчасно здані роботи зменшується на зазначену кількість балів. Виключенням може бути наявність поважних причин несвоєчасної здачі зазначених робіт (хвороба, участь в зазначений час в інших видах навчальної, наукової чи організаційної роботи, офіційна робота за фахом).

Політика заохочень та стягнень

За результатами навчальної, наукової або організаційної діяльності здобувачам вищої освіти курсу можуть нараховуватися додаткові бали – до 10 балів, у залежності від вагомості досягнень. Види позанавчальної діяльності, за якими здобувачі заохочуються додатковою кількістю балів: участь у міжнародних проектах, наукові дослідження, тези, статті на науково-практичних конференціях тощо.

Політика користування ноутбуками / смартфонами

Прохання до здобувачів тримати смартфони переведеними у беззвучний режим протягом лекційних занять, так як дзвінки, переписки та спілкування у соціальних мережах відволікають від проведення занять як викладача, так й інших здобувачів. Ноутбуки, планшети та смартфони не можуть використовуватися в аудиторіях під час проведення підсумкового контролю.

Правила перезарахування кредитів

Кредити, отримані в інших закладах вищої освіти за даною спеціальністю з освітніх компонент, спрямованих на отримання компетентності з курсу, можуть бути перезараховані викладачем у відповідності до положення «Порядок визначення академічної різниці та перезарахування навчальних дисциплін у НУ «Чернігівська політехніка»» шляхом співставлення отриманих програмних результатів навчання та компетентності. У випадку проходження подібного курсу з інших спеціальностей перезараховані можуть бути лише теми, зазначені в курсі відповідно до змістових модулів.

8. Рекомендована література

Основна література

1. Глобальна економіка : навчальний посібник : у 2-х частинах. Частина 1. Теоретичні засади глобальних досліджень : [Електронне видання] / В. В. Липов. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. – 228 с.
2. Косач І.А. Стратегічне управління процесами підприємницької інтеграції в АПК на основі проектів державно-приватного партнерства. *Глобальні та національні проблеми економіки: електрон. наук. фахове вид.-* Миколаїв: МНУ ім. В.О.Сухомлинського. 2018. №2 (22). URL : <http://www.global-national/in.ua>.
3. Косач І.А., Г.В. Старченко. Інтеграційні процеси та державно-приватне партнерство в АПК України: можливості та перспективи. Вісник Черкаського університету. Серія: Економічні науки. 2018. №1. С. 62-70.
4. Лук'яненко Д., Поручник А., Столярчук Я. Міжнародна економіка. Київ: КНЕУ, 2020. 762 с.

5. Лук'яненко Д.Г. Міжнародна економічна інтеграція : монографія. Київ : ВІПОЛ, 2018. - 138 с.
6. Менеджмент та публічне управління в умовах інформаційного суспільства: кол. монографія / за заг. ред. Філіпової Н.В.- Мена: ТОВ «Домінант». 2020. 288 с. (с. 141-160)
7. Міжнародний менеджмент : підручник / М. П. Бутко, І. М. Бутко, М. Ю. Дітковська ; за ред. М. П. Бутка. – Київ : Центр учбової літератури, 2018. – 412 с.
8. Міжнародна економіка : навчальний посібник : рекомендовано МОН України / Г.Е. Гронтковська, О.І. Ряба, А.М. Венцурик, О.І. Красновська. - Київ. : ЦУЛ, 2018.
9. Публічне управління та сучасний менеджмент в інформаційному суспільстві: колективна монографія. – К.: Кондор, 2019.- С. 153-166.
10. Публічне управління соціально-економічними системами в умовах транзитивних змін: колективна монографія / за заг ред... Сугоняко Д.О. – Ніжин: ФОП Лук'яненко В.В., ТПК «Орхідея», 2017. – 146 с.
11. Ружицький, І. Ю. Теоретико-концептуальні засади інституційного забезпечення економічної безпеки України : монографія / І. Ю. Ружицький. – Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2021. – 298 с.
12. Рум'янцев А.П., Климко Г.Н., Рокоча В.В. та ін. Міжнародна економіка: підручник / за ред. А.П. Рум'янцева. К.: Знання-Прес, 2021. 447 с.
13. Kosach, I., Duka, A., Starchenko, G., Myhaylovska, O., Zhavoronok, A. (2020). Socioeconomic viability of public management in the context of European integration processes. *Administratie si Management Public*, 35, 139-152. *SCOPUS*.
14. Kosach I.A. The evaluation of the agriproduction initial state position as a precondition of business integration based on public-private partnership. *Scientific bulletin of Polissia*. 2017. № 2(10). P.1. P.195-199. (*Web of Science*)
15. Kosach, I., Duka, A., Starchenko, G., Myhaylovska, O., Zhavoronok, A. (2020). Socioeconomic viability of public management in the context of European integration processes. *Administratie si Management Public*, 35, 139-152. *SCOPUS*.
16. Kosach I.A. The evaluation of the agriproduction initial state position as a precondition of business integration based on public-private partnership. *Scientific bulletin of Polissia*. 2017. № 2(10). P.1. P.195-199. (*Web of Science*)

Додаткова література

5. Булатова О.В., Чентуков І.Ю. Розвиток північноамериканської моделі інтеграції: континентальний та трансконтинентальний напрями. *Вісник Маріупольського державного університету*. Серія: Економіка. 2015. Вип. 9. С. 160-165.
6. Гронтковська Г.Е., Ряба О.І., Венцурик А.М., Красновська О.І. Міжнародна економіка: навч. посіб. / За ред. Г.Е. Гронтковської. К.: Центр учбової літератури, 2014. 384 с.
7. Інтеграційні процеси та їх вплив на систему міжнародних економічних відносин. *Міжнародні економічні відносини: підручник / за редакцією А.П. Голікова, О.А. Довгаль. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. С. 501-537.*
8. Камінська Т.В. Особливості міжнародної економічної інтеграції на сучасному етапі глобалізації. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2011. Спецвипуск 33. Частина 1. С. 122-127.
9. Комар Н. Особливості формування зони вільної торгівлі в Північній Америці. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2016. Вип. 1. С. 110–117.
10. Combes P-P., Mayer T., Thisse J-F. *Economic Geography: The Integration of Regions and Nations*. Princeton University Press, Princeton and Oxford, 2008. 424 p.
11. Dowd K., Timberlake R. (eds.) *Money and the Nation State: The Financial Revolution, Government and the World Monetary System*. New Brunswick: Transaction Publishers, 1998. 453 p.
12. *European Union and new regionalism : regional actors and global governance in a post-hegemonic era / edited by M. Telo. - 2nd ed. - Ashgate, 2007. — 406 p.*

13. Fioramonti L. How Numbers Rule the World: The Use and Abuse of Statistics in Global Politics. London : Zed Books, 2014 – 280 p.

14. Gunderson M. North American Economic Integration and Globalization / Patrick Grady & Andrew Sharpe (ed.). *The State of Economics in Canada: Festschrift in Honour of David Slater*. 1998. PP. 355-377.

15. Jeffrey J., Peterson S. The North American Free Trade Agreement: Time for a Change? 7th Annual North American Regional Meeting. The Trilateral Commission. Ottawa. November, 21–23 2008. P. 1–21.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.adb.org/CAREC/default.asp> - Central Asia Regional Economic Cooperation Program
2. <http://www.africa-union.org/> - African Union
3. <http://www.africa-union.org/root/au/recs/eccas.htm> - Economic Community of Central African States
4. <http://www.aladi.org/> - Latin American and Caribbean Economic System
5. http://www.aoad.org/index_en.htm - Arab Organization for Agricultural Development
6. <http://www.apec.org/> - Asia-Pacific Economic Co-operation
7. <http://www.arableagueonline.org/> - League of Arab States
8. <http://www.aseansec.org/> - Association of Southeastern Asian Nations
9. <http://www.benelux.be/> - Benelux Union
10. <http://www.bimstec.org/> - Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation
11. <http://www.bsec-organization.org/> - Black Sea Economic Cooperation
12. <http://www.bsssc.com/> - Baltic Sea States Subregional Co-operation
13. <http://www.caeu.org.eg/> - Council of Arab Economic Unity
14. <http://www.cbss.st/> - Council of the Baltic States
15. <http://www.cefta2006.com/> - Central European Free Trade Agreement
16. <http://www.coe.int/> - Council of Europe
17. <http://www.coi-info.org/> - Indian Ocean Commission
18. <http://www.comesa.int/> - Common Market for Eastern and Southern Africa